

ТЕАТРАЛЬНИЙ ПРОСТІР КИЄВА: ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО

Карпенко Д.В., старший викладач кафедри сценічного мистецтва і культури

Грижак В.Ю., здобувач вищої освіти

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: Київський театр, театральне мистецтво, режисура, сценографія, драматургія, театральні традиції, новаторство, сценічний простір, культурна ідентичність.

Сьогодні київський театральний простір – це вже не просто географія сцен, це пульс міста, який відбивається в прем'єрах, вуличних афішах, соцмережах і, що найголовніше, – у щирих емоціях глядачів. Історично сформована мережа театрів столиці охоплює широкий спектр жанрів – від академічної драми до пластичних перформансів, від української класики до експериментальних пошуків європейського зразка.

Знаковим культурним осередком Києва є Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка, який демонструє вдале поєднання класичних театральних традицій із сміливими режисерськими підходами та нестандартному сценічному вирішенні. Репертуар театру відзначається жанровим і тематичним розмаїттям – від світової класики до української драматургії. Серед постановок – «Безталанна» І. Карпенка-Карого (реж. І. Уривський), «Макбет» В. Шекспіра (реж. І. Уривський), «Марія Стюарт» Ф. Шиллера (реж. І. Уривський), «Кассандра» Лесі Українки (реж. Д. Петросян), «Конотопська відьма» Г. Квітки-Основ'яненка (реж. І. Уривський), «Слуга двох панів» К. Гольдоні (реж. Д. Петросян) та інші.

Наприклад, вистава «Марія Стюарт» Ф. Шиллера постає не історичною реконструкцією, а позачасовою історією внутрішньої боротьби та двоїстості людської сутності [4]. Через режисерське рішення та глибокий психологізм персонажів постановка зосереджена на актуальних темах людської драми, влади, вибору і внутрішньої боротьби.

У контексті відродження інтересу до національної культури вистава «Конотопська відьма» стала важливим культурним явищем – не лише на сцені, а й у соціальних мережах (TikTok, Instagram), а також у театральних оглядах. Постановка вирізняється яскравою та оригінальною сценографією, яка вдало поєднується з гумором. Світло, костюми, музика та акторська гра надають виставі сучасного звучання, завдяки чому вона здобула популярність серед глядачів різного віку.

Модерністські підходи до постановки драматичних творів репрезентує Національний академічний театр драми імені Лесі Українки, що й відображається в репертуарі. Комедія «Вечеря з диваком» Ф. Вебера (реж. О. Степанцов) – легка, витончена й іронічна, вона демонструє, як класичний французький твір може залишатися актуальним у сучасному контексті. Вистава «Отелло» В. Шекспіра (реж. Д. Петросян) подається

крізь призму нових візуальних рішень, водночас зберігаючи оригінальність сюжету.

Театр драми і комедії на лівому березі Дніпра став прикладом того, як український театр інтегрує європейські моделі режисури, зберігаючи при цьому власну культурну ідентичність. Так, у виставі *«Отелло»* (реж. О. Дмитрієва) класичний шекспірівський сюжет отримує нове трактування за допомогою естетичних і технічних засобів. Візуальна концепція, пластика, освітлення і ритм драматургічного розгортання підсилюють психологічну напругу дії, відкриваючи нові грані конфліктів персонажів. Вистава *«Самотній захід»* М. Макдона (реж. О. Соколов) є більш сучасною, в певному сенсі експериментальною, поєднання режисерських прийомів, чорного гумору, абсурду, жорстких соціальних акцентів і нетрадиційного використання сценічного простору, що однозначно є чимось новим, наближеним до європейського театру.

Перший реалізований проєкт сучасного театру в незалежній Україні – Театр на Подолі, який вирізняється модерною архітектурою, камерністю, синтезом мінімалізму та високих технологій. Сюжети вистав *«Камінний господар»* Лесі Українки (реж. І. Уривський), *«Процес»* Франца Кафки (реж. Д. Петросян), *«Хазяїн»* Івана Карпенка-Карого (реж. І. Уривський), *«Цар Едіп»* Софокла (реж. Д. Петросян) та інших – у сміливих і часто мінімалістичних постановках – змушують дивитися не лише на сцену, а й у себе.

Яскравим прикладом жанрового розширення репертуару Молодого театру стали вистави *«Шафа»* (танцювальна) та *«Кабаре»* режисерки Олени Коляденко з *«Freedom Ballet»*. Вони демонструють експерименти зі світлом, живою музикою та авторською хореографією, що вирізняється виразною естетикою, емоційною відкритістю та цілісним режисерським баченням. Сучасна інтерпретація класичного мюзиклу *«Кабаре»* втілюється через провокативний сюжет і вирізняється активним руйнуванням традиційної межі між сценою та глядацькою залю — завдяки прямому залученню публіки та порушенню так званої «четвертої стіни».

Київський національний академічний театр оперети зберігає свою унікальність в театральному просторі столиці як єдиний профільний заклад, що спеціалізується на жанрах оперети та мюзиклу, поєднуючи глибокі традиції з актуальними тенденціями. Розглянемо виставу *«Чикаго»* (реж. Б. Струтинський), яка демонструє динамічну композицію, сучасну хореографію та музичний ритм створюючи естетику, притаманну бродвейському мюзиклу [10]. Вистава набуває соціокультурного значення, осмислюючи темні сторони людської природи за допомогою іронії, глянцю та сценічного блиску. Не можемо оминати драматично-оперний етюд *«На Русалчин Великдень»* (реж. І. Уривський), який втілює в собі багатогранне поєднання інтерпретації міфологічного сюжету та нового прочитання опери М. Леонтовича. У постановці русалки зображені через образи ляльок Барбі, які символізують гендерні стереотипи, використовуючи характерні

атрибути – блискучий одяг та аксесуари [8]. Сюжет поєднує фантастику з реальністю та демонструє, як кохання перемагає смерть.

Таким чином, театральний простір Києва сьогодення постає динамічною системою, що вміло поєднує минуле й теперішнє, класику й експеримент, традицію й сміливий пошук. Водночас театр зберігає культурну ідентичність, створюючи простір для діалогу, переживання, емоційного очищення та єднання. У ньому – пульс сьогодення, відкритість до змін і здатність формувати нові сенси, які резонують із глядачем тут і тепер.

Список використаних джерел

1. Базів Л. ТОП-10 вистав 2024 року столичної сцени. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3942703-top10-vistav-2024-roku-stolicnoi-sceni.html>
2. Київський академічний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра. URL: <https://drama-comedy.kiev.ua>
3. Київський національний академічний Молодий театр. URL: <https://molodyytheatre.com>
4. Марія Стюарт. *Театр Франка*. URL: <https://ft.org.ua/performances/mariia-stiuart>
5. На Русалчин Великдень. *Київський національний академічний театр оперети*. URL: <https://operetta.com.ua/na-rusalchin-velikden/>
6. Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка. *Театр Франка*. URL: <https://ft.org.ua>
7. Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки. URL: <https://lesyatheatre.com.ua>
8. Рева Т. С. Ревіталізація культурної спадщини як інструмент формування громадської ідентичності (театральний вимір 2023–2024 рр.). *Culturological Almanac*. 2024. № 3. С. 350–355. URL: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.3.41>
9. Театр на Подолі. URL: <https://theatreonpodil.com>
10. Чикаго. *Київський національний академічний театр оперети*. URL: <https://operetta.com.ua/23009-2/>

КОЛІР І ФАКТУРА ГРИМУ В СЦЕНІЧНОМУ ОБРАЗІ: ЕСТЕТИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ У ВИСТАВІ «КОНОТОПСЬКА ВІДЬМА»

*Карпенко Д.В., старший викладач
Київський національний університет технологій та дизайну*

Ключові слова: грим, сценічний образ, колір, фактура, естетика, психологічний вплив, кольорова символіка, «Конотопська відьма».